

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK X.

ČÍSLO 9.

Plukovník gšt. Jiří BIRULA:

Raid.

I.

Závěrečná cvičení v roce 1928 obohatila naše zkušenosti i ve smyslu použití větších jezdeckých jednotek na křídle vlastních vojsk, jakož i jejich působnosti v nepřátelském boku a týlu.

Zasažení jezdecké brigády u jedné manévrové skupiny pěších divísi v boku a týlu soupeře mělo do jisté míry rozhodující vliv na průběh a výsledek manévrů, což může být pro nás jen novým důkazem, že všelijaké teorie o neupotřebitelnosti jezdeckta v moderním boji neb o jeho zbytečnosti zůstávají i nadále pouhými teoriemi, které dobře vycvičené a náležitě vedené jezdeckto velmi lehce svou praktickou činností zvrátí. Vše závisí jen na vhodnosti použití této zbraně osvědčené staletími, na kvalitě jejich velitelů a na bojové přípravě v míru.

Poválečné tažení proti jezdecktu, které z různých důvodů nemohlo se náležitě uplatnit na všech bojištích války 1914—1918, již nyní polevuje. Že však dosud ještě zcela neustalo, z toho nutno především vinit samo jezdeckto, které se jako nejkonservativnější zbraň někdy ještě nerado přizpůsobuje moderní taktice a ještě dosud sní o velkých jezdeckých bitvách, korunovaných skvělými šoky...

A tato okolnost dává někdy podnět k domněnce, že soudobé jezdeckto nepochopilo ještě docela své úlohy v moderní válce.

Nechce se snižovati na pouhou pomocnici pěchoty, pro kterou velmi často musí pracovati, a to nejen na koni, nýbrž i pěšky, a nechce viděti v svém orí většinou jen výborný a téměř neselhávající dopravní prostředek... Jezdec nerad sesedává s koně a ještě méně rád bojuje pěšky; při tom má všechny své smysly soustředěny k svému koni, s kterým se velmi neochotně loučí. Proto se dosti často, jak jsme viděli ve světové válce, i celá taktika opěšalých jezdeckých jednotek (eskadrona, četa, hlídka) stávala závislou na místě, kde bylo ponecháno koňstvo, a nikoli na základních prvcích taktické situace. Zpozoroval-li náhodou nepřítel místo, kde jezdecká jednotka sesedla s koně, mohl pak snadno řídití svůj manévr a vycítili nejchoulostivější bod opěšalého soupeře, kterýmžto bodem byl nejkratší směr k vodičům koní...

Moderní technika omezila možnosti používání jezdeckta v samé bitvě, a to přímo na bojišti. Kůň — zvíře nesnese dobře bitevní vravy moderního boje a při prázdnotě soudobého bojiště je tak velkým cílem, že bude snadno zničen, objeví-li se. To je hlavní důvod, proč jezdeckto již při zahájení boje pěchotou musí být stahováno dozadu nebo na křídla a normálně se aktivně samého boje nezúčastňuje; očekává jen vhodný okamžik, aby ho mohlo být znovu použito, jakmile to situace dovolí (pronásledování).

Bojující pěchota má však velký zájem na tom, aby se jezdecko co nejúčinněji uplatnilo i v samé bitvě, hlavně k podpoře vlastní pěchoty, využívajíc především své pohyblivosti a i průbojnosti.

Pěchota působí před nepřátelskou frontou, je s to zasáhnouti i do jejího boku, citlivých to míst nepřítele, nemůže však tak snadno zasáhnouti proti nejslabšímu místu bojového učenění nepřítele, t. j. do jeho týlu. A k tomu těžkému úkolu musí být především použito jezdeckva. Tím dosáhneme spolupráce všech zbraní a prostředků k bitvě, což nám umožní rychle a hlavně jistěji a důkladněji zvítěziti. Ponechávati jezdeckvo v nečinnosti v tom předpokladu, že snad bude později uplatněno k využití úspěchu, nebude takticky vhodné ani dosti hospodárné!¹⁾

Avšak i v tom případě, že vlastní jezdeckvo účinně působí na křídle pěchoty, provádí daleký průzkum a zajištění před eventuálním překvapením, jeho cílem zůstává přece týl nepřítele, kam má co nejúčinněji zasáhnouti a umožniti tak snadnější postup vlastní pěchoty, neb dokonce i rozhodnouti bitvu. Bojový úkol jezdeckva v bitvě se tedy neomezuje jen na samé bojiště, nýbrž přenáší se i do nepřátelské hloubky, kde svým zásahem proti nejcitlivějším místům, jak ve smyslu taktickém, psychologicko-morálním, tak i materiálním, musí doplniti neb i dovršiti úspěch na frontě.

Jaký význam mívá včasný zásah jezdeckva do nepřátelského týlu, uvidíme jak z několika příkladů z válečných dějin, tak částečně z konkrétního případu mírového výcviku — manévru, které nás vždy nejvíce přibližují k válečné skutečnosti. Podotýkáme předem, že z pochopitelných důvodů nebudeme zde uváděti ani terén, ani čísla jednotek, které se zúčastnily závěrečných cvičení, o kterých zde bude zmínka, nýbrž pokusíme se jen podati stručná fakta, aby si čtenář utvořil jakýsi úsudek o účelnosti jezdeckého nájezdu v naší době, kdy se moderní technika snaží raidy do nepřátelského týlu zcela znemožniti.

Námět byl zcela jednoduchý. Červená armáda, která narazila na silný odpor modrých, nemohla kupředu. K podpoře dalšího postupu byla urychleně odeslána jedna pěší divise, zesílená brigádou jezdeckva, za křídlo vlastní armády s úkolem, rozhodným manévrem proti nepřátelskému boku umožniti vlastní armádě další postup. Protější modrá strana k zabezpečení svého otevřeného boku vyslala rovněž novou pěší divisi... A tak dochází k střetnému boji na křídle vlastních armád. Velitel červených, disponující pohyblivým prvkem — jezdeckvem a využívaje terénu vhodného pro působnost větších

¹⁾ Náš stát nemůže počítati s dlouhou a vyčerpávající válkou. Válka krátká, avšak rozhodná, má být naší politicko-strategickou doktrínou. To znamená, že i naše taktická doktrína musí sledovati rychlé, avšak rozhodné jednání: všemi smysly a prostředky chtíti rozhodnou porážku nepřítele, t. j. jeho důkladné zničení a nikoliv jeho pouhé odražení nebo zatlačení, což jen prodlouží boj a tím i prodlužuje válku!

Jedním z nejhlavnějších prostředků k uplatnění této zničující doktríny, a to jak ve smyslu taktiky velké (strategie), tak i malé je důsledné vyhledávání v boji nejcitlivějších míst nepřátelského seskupení, kterými jsou především křídla, mezery a týl jeho sestavy.

Tato doktrína musí však postupně proniknouti do mozku, duše a krve nejen důstojnického sboru armády, nýbrž má být rozumně vočkována i každému poddůstojníkovi a vojínovi, aby již v době dlouhého míru, při vedení sebe-menších jednotek, byla důsledně uplatňována, aby takto srostla s naší armádou a stala se konečně doktrínou veškerého našeho lidu, jenž jediný je povolán, aby obhájil svou vlast. Sledujme vždy zásadu: „maximální úspěch za cenu minimálních ztrát.“

jezdeckých mas, rozhoduje se použití svého jezdeckta jednak k tomu, aby zajistil vlastní křídlo, jednak aby provedl nájezd do nepřátelského týlu a způsobil nepříteli náhlé překvapení!

A tak jsme u jezdeckého nájezdu, raidu, o kterém máme velmi nepatrné zkušenosti, ale který v našich poměrech a vzhledem k povaze našeho vojína a konečně i terénu dá se ve válce někdy vhodně uplatnit. Musíme však mít jak teoretické, tak hlavně dostatek praktických zkušeností, třebaže těch zkušeností nabudeme jednak důkladným studiem, jednak však, a to hlavně, praktickým mírovým výcvikem v poli.

II.

Obraťme se k válečným dějinám, abychom názorněji pochopili význam zásahu jezdeckta do nepřátelského týlu v bitvě, jeho vlivu na válku, na úmysly a rozhodnutí velitele, na politiku, konečně na psychologii válčících a dostali tak jakýsi všeobecný přehled o raidu.

Samo slovo „raid“ pochází od staro-anglosaského slovesa „to rayer“ — setřítí s povrchu zemského (zničení bez zbytku!)... Američané ve válce 1861—1865 rozuměli pojmem „raid“ téměř výhradně působnost jezdeckta, jež mělo za úkol zničit „kořen existence nepřítele“ — zeslabení jeho sil a prostředků k vedení války.

Může se směle říci, že se dějiny raidu v moderním pojmu začínají americkou válkou, kdy raid byl téměř hlavním způsobem válčení, jakýmsi strategickým dogmatem amerických vojevůdců, a to jak na severní, tak i na jižní straně. Jezdecké nájezdy v této válce skutečně vynikaly jak svou taktikou, systémem, válečnými a politickými následky, jezdeckými masami, používanými k nájezdům, podnikavostí a důmyslností jezdeckých velitelů, tak hlavně i strategickým významem raidu.

Jih první pochopil důležitost dobře vycvičeného a vedeného jezdeckta; překvapuje jím svého odpůrce, užívaje ho hlavně k hlubokým nájezdům k desorganizaci nepřátelského týlu, a tak se drží po dobu 4 let proti 2½násobné přesile Severu. Široce založená průzkumná služba, zastírání vlastní situace, klamání nepřítele, přepady nepřátelských trénů, skladišť, záloh, železničních tratí, telegrafů atd., to byly hlavní úkoly jižního jezdeckta, které pracovalo skutečně znamenitě.

Sever na začátku podceňoval význam vlastního jezdeckta a možnost použití ho ve válce. Teprve později, po trapných zkušenostech za svou neprozíravost, sáhl také k strategii svého odpůrce, nabyl poznenáhlu převahy nad ním a po tvrdošíjném zápase donutil ho ke kapitulaci.

Američané podnikali „raid“ (neboli „dash“) hlavně s úkolem:

1. překvapit nepřítele,
2. zničit veškeré prostředky k vedení války: železnice, důležité silniční objekty, mosty, přístavy, skladiště, průmyslová střediska a p.,
3. přerušit spojení mezi jednotlivými nepřátelskými armádami (skupinami), upoutat je demonstrativně k jednotlivým místům, konečně i porazit jednotlivé skupiny,
4. zasahovat do bitvy (raid of the battle, raid de combat) na křídlech aneb i v blízkém týlu nepřátelské armády, donutit nepřítele, aby stáhl své zálohy s bojiště, a čelit proti vtrhnuvšímu jezdecktu,

5. přepadati v boji zálohy nepřítele, jeho trény a rušení zásobování a odsun u bojujících nepřátelských jednotek.

S hlavními raidy, podniknutými ve válce 1861—1865, jsou ovšem spojena jména vynikajících amerických generálů-velitelů jezdeckých mas, jako Stuart, Stoneman, Kilpatrick, Sheridan, Wheeler a j. Jejich činy nejlépe potvrzují správnost aforismu, že dějiny jezdeckta jsou dějinami jeho velitelů!

První větší raid byl podniknut jižním jezdectvem v měsíci červnu 1862. Jižní armáda pod generálem Robertem Lee byla soustředěna v prostoru Richmondu; severní armáda s generálem Mack Klellanem v čele, na všeobecné čáře Seven—Pines—Hill. Obě armády byly v zatímní defensivě.

Generál Lee se rozhodl využití okamžité nečinnosti nepřítele a podniknouti novou ofensivu s hlavním úsilím proti pravému nepřátelskému křídlu s úmyslem odříznouti soupeře od jeho zásobovacího střediska, které bylo v White House. K zajištění úspěchu rozhodl se odeslati jezdecký oddíl, sestavený z osvědčených a odhodlaných vojáků v síle 1200 jezdců a 3 děl pod velením již vyniknuvšího jezdeckého generála Stuarta, s úkolem provést bojovou rekognoskaci ve směru na White House, jakož i strategický průzkum pravého nepřátelského křídla.

Stuart odešel 13. června směrem na Hannover, pak odbočil do nepřátelského týlu, prošel podél celé jeho fronty, zničil množství nahromaděných nepřátelských zásob, zajal přes 150 nepřátel a jsa neustále pronásledován celou jezdeckou brigádou, tedy neustále v dotyku s nepřítelem, vrátil se po dvou dnech, t. j. 15. června zpět do Richmondu.

Materiální ztráty, které utrpěla severní armáda, nebyly však hlavním následkem raidu. Sám nájezd do týlu měl hlavně morální význam, ježto tímto smělým a nevidaným činem byla jak vláda, tak i celý velitelský sbor Severu přímo překvapen. Vláda dokonce vyslovila svou nedůvěru vrchnímu veliteli armády, jenž nepředvídal podobný nepřítelův podnik a náležitě se proti němu nezajistil.

Důsledek byl ten, že gen. Mack Klellan soustředil ihned svou veškerou pozornost na střežení komunikací, zesílil své zálohy na újmu fronty a prodloužil své křídlo beztoho již roztažené až do Mechanicville, čímž svou obrannou sestavu ještě více zeslabil. Konečně byl nucen po menších bojích ustoupiti od Richmondu k Malvern Hillu a přenést svou základnu na řeku James.

Takové byly hlavní důsledky nájezdu, který překvapil veškeré složky nepřátelské armády!

Podobný raid opakoval Stuart v témž roce ještě třikrát! Při ofensivě jižní armády proti armádě gen. Pope nařídil Lee Stuartovi v srpnu rekognoskovati pravé nepřátelské křídlo, přepadnouti jeho týl a upoutati nepřátelské síly na sebe.

Na základě tohoto rozkazu přebrodil Stuart se 2000 jezdci v noci u Waterloo a namířil na stanoviště hlavního velitelství nepřítele na stanici Cutlet. Za neobyčejně nepříznivé povětrnosti (bouře s lijákem), v plné tichosti odstranil nepřátelské zajišťovací prvky, podnikl útok na jednotky tábořící podél železniční trati a skutečně přepadl i štáb armády. Jednotlivé skupiny vnikly do budovy, kde bylo armádní velitelství, sebraly důležité doklady, zajaly několik příslušníků štábů, 500 koní a pokladnu velitelství se značnou sumou... Zničiv úplně nádraží, ustoupil Stuart ve 3 hod. ráno ve směru Warrenton, připojil se znovu k vlastní armádě, odevzdal Lee přesné

zprávy o početním stavu vojska gen. Pope, jakož i to, že tato armáda očekává každým okamžikem dosti značné posily (vysvítalo to ze zachycené korespondence).

Generál Lee se rozhodl k okamžitému útoku. Obešel pravé nepřátelské křídlo a donutil nepřítele k rychlému ústupu k Washingtonu. Pro tento neúspěch byl gen. Pope ihned zbaven velení armády.

Jeden z nejvíce vynikajících podniků Stuartových je však raid, provedený v témž roce v měsíci září kolem celé nepřátelské armády přes Chambersborough—Getisborough—Liberté—Monrovia a Burnesville. Tentokráte Seveřané mobilisovali veškeré prostředky, aby zamezili ráděni nepřátelského jezdeckva. K jeho stíhání stáhli z fronty množství pěchoty, kterou převáželi na selských vozech, a jezdeckva, takže konečně Stuart byl sám ohrožen při přepravě přes řeku Potomak, avšak šťastně unikl pronásledování a připojil se k vlastní armádě.

Úplné demolování týlu, hlavně telegrafů, železniční trati a nádraží přinutilo Sever, že odložil svou velkou ofensivu, což bylo velkým úspěchem Jihu, poněvadž Lee ještě nebyl úplně připraven k čelení této rozhodné nepřátelské akci.

První velký nájezd Severu byl proveden Stonemanem v roce 1863 při ofensivě Hookera na Richmond.

Stoneman s více než 9000 jezdci měl za úkol zničit komunikace v týlu armády Jihu. Rozhodl se odeslat celou jezdeckou divisi (4000 jezdců) Averilovu k poutání jezdeckva Stuartova a sám s gros vtrhnouti do nepřátelského týlu. Tento plán se mu úplně podařil.

Jeho jeden proud v síle 2 pluků (Kilpatrick) pronikl až k Richmondu, kde způsobil ohromnou paniku a zničil most u Meadow. Jiné oddily ničily železniční trať. Avšak dozvěděl se o neúspěchu vlastní armády, která mezitím v bitvě u Chenslorsville byla poražena, ustoupil za vlastní frontu.

Výsledek tohoto raidu Seveřanů byl rovněž ohromující. Během 9 dní přepadl sbor Stonemanův 27 měst, pronikl do nepřátelského týlu až na 150 km do hloubky, zničil nesmírný majetek, železnice, mosty a p.; avšak tento podnik neměl zvláštního strategického významu, poněvadž mezitím severní armáda byla poražena a byla nucena ustoupiti.

Lee uvedl během 14 dní znovu svůj týl do pořádku.

V témž roce, při druhé ofensivě jižní armády za Potomak, v bitvě u Getisborough (červenec) pocítil však i sám Lee nevýhody příliš rozsáhlých jezdeckých podniků a hlavně přílišného vzdalování se vlastního jezdeckva od vlastního bojiště.

Během všech tří dní bitvy nebyl Lee informován o skutečné situaci nepřítele a konečně, když se na třetí den vítězství klonilo na stranu armády Jihu, neočekávaný zásah nepřátelské jezdecké divise Kilpatrickovy zmařil veškeré dosavadní úspěchy gen. Lee. Hlavní příčinou toho bylo to, že jeho jezdeckvo v rozhodném okamžiku bylo příliš vzdáleno od zápasících armád, nemohlo ho býti použito v kritickém okamžiku přímo na frontě a hlavně, že nepřítel nepociťoval na bojišti jejího zásahu v svém hlubokém týlu.

Stuart mezitím prováděl svůj třetí ohromující raid do nepřátelského zápolí. S 5000 jezdci během necelých 10 dní urazil kolem 500 km, účastnil se 12 bojů, z nichž u Hannoveru byl ve velmi těžké situaci. Zničil však veškeré spojení severní armády s Washingtonem, pronikl až k samému Washingtonu a donutil nepřítele ponechat i obraně toho hlavního města kolem 35.000 vojska, které bylo urče-

no k použití na frontě. Měl však tentokráte i sám ohromné ztráty, hlavně následkem neobyčejné fyzické námahy (některé pluky ztratily až 80% svého početního stavu).

Tento raid však, jak již bylo uvedeno, byl spíše na škodu vlastní armádě, která byla ponechána po celou dobu bitvy bez pomoci jezdeckva a konečně byla donucena k ústupu. Kdyby byl působil Stuart v blízkém týlu nepřitele, zůstáváje v kontaktu se svou armádou, byl by býval výsledek bitvy zajisté docela jiný.

I na vedlejších válečných dějištích měly jezdecké nájezdy mnohdy nejen taktické, nýbrž i strategické důsledky. V Tenessy a Georgii neustálé raidy menších jezdeckých oddílů jižní armády úplně demoralisovaly nepřitele jak v týlu, tak i na frontě.

Rosenkranz, velitel severní armády, neměl žádného jezdeckva a nemohl proto dobře čelit jezdecktvu jižní armády. K tomu účelu organizoval nouzově jakési zvláštní oddíly pěchoty, dopravované na koních a na vozech, které však nepomohly svízelné situaci vlastního vojska.

V červnu, kdy se Lee připravoval k ofenzivě na hlavním válečném dějišti, federálové žádali ofenzivu vlastních vojsk na vedlejším dějišti, aby takto donutili gen. Lee k zeslabení hlavní armády (přeskupení). Když se však Rosenkranz dozvěděl, že Lee ještě více zeslabil armádu Breggovou (velitel jižní armády v Tenessy a Georgii), soustředil všechno, co měl k dispozici (40.000) proti slabšímu nepříteli (28.000), a rozhodl se provést rozhodnou ofenzivu. Bregg, disponující však slabou pěchotou, ale četným jezdecktvem, nařídil gen. Morganovi se 4000 jezdci a 4 děly podniknouti ihned raid do nepřátelského týlu.

15. července 1863 přešel Morgan u Borkesville přes Cumberland, 18. července vzal útokem Lebanon, nejdůležitější zásobovací středisko severní armády, které téměř do základu zničil a pak vtrhl ještě hlouběji do nepřátelského zápolí. Jakmile gen. Rosenkranz dostal zprávy o novém a nebyvalém řádění jezdeckva jižní armády, zřekl se ihned nařízené ofenzivy a veškerou svou pozornost, jakož i velké síly soustředil proti Morganovi k likvidaci jeho nájezdu.

Situace Morganova jezdeckva stala se v brzkú skutečně kritickou. Na Morgana bylo útočeno se všech stran, veškeré možné cesty k ústupu byly mu úplně odříznuty, takže konec konců byl tento generál se zbytkem svého jezdeckva obklíčen u New Lisbону a zajat; jen slabší oddíl v síle asi 400 mužů se připojil k vlastní armádě.

Při tomto skvělém nájezdu bylo Morganem zajato 6000 nepřátel, vyhozeno do vzduchu 34 železničních mostů, poškozena železniční trať na 60 místech a zničeno nepřátelského majetku (zásob) za 5 milionů dolarů. Raid trval 20 dní, bylo uraženo přes 800 km v krajině vesměs obydlené nepřátelsky smýšlejícím obyvatelstvem. Tedy, jak vidíme, měl i zde dobře vykonaný nájezd ohromné následky, hlavně pokud se týká úmyslu a rozhodnutí rozhodujících vojenských činitelů!

R. 1864 v květnu podniká jezdeckvo severní armády dosud co do počtu jezdeckva nevidaný raid do nepřátelského týlu. Bylo to jezdeckvo Sheridanovo, složené z tří jezdeckých divisí, dohromady 13.267 jezdců s 32 děly. Úkolem tohoto raidu bylo obejítí pravé nepřátelské křídlo, přerušití spojení jižní armády na Gordonsville—Hannover—Richmond a spojití se se sborem gen. Bootlera, který táhl z Jorcku přes City-Point směrem na hlavní město konfederátů.

Gen. Lee, jenž o tomto ohromném podniku svého odpůrce byl

včas zpraven, odesílá celé dvě jezdecké divise (8000 jezdců s 20 děly) pod vedením Stuartovým proti nepřátelskému jezdecktvu, s úlohou znemožniti mu postup do týlu vlastní fronty.

U Yellow-Tavern dochází k střetnému boji největších jezdeckých mas v této válce, kde Stuart jen s jednou divisí útočí proti celému nepřátelskému sboru a po 6 hodinové velmi krvavé bitvě utrpí těžkou porážku. Stuart, postrach Severu, byl v tomto boji smrtelně zraněn...

Sheridanovo jezdecktvu pokračovalo pak v své úloze, vtrhlo do richmondských opevnění a způsobilo jižní armádě velmi těžké ztráty. Největším úspěchem tohoto raidu byla však smrt mladého Stuarda, který jako jezdecký vojevůdce byl pro jižní armádu již nenahraditelným!

V srpnu téhož roku, v době velké ofensivy Seveřanů, podniknuté novým a mnohem aktivnějším vrchním velitelem gen. Shermanem, četné jezdecktvu jižní armády, zesílené dělostřelectvem pod generálem Wheelerem, znovu přepadlo tyl federovaných. Generál Sherman dozvěděl se, že Wheeler řádí v tylu, avšak příliš vzdálen samé fronty, hlásil do Washingtonu: „Konečně učinil nepřítel chybu, na kterou jsem dlouho čekal, a vyslal své jezdecktvu do mého tylu, a to tak hluboko, že Lee nebude s to je v čas potřeby stáhnouti zpět!...“

Této okolnosti využívá Sherman skutečně důsledně a provádí velký boční manévř, který pak staví celý Jih do kritické situace.

Nebylo tedy s taktického hlediska vždy účelné, že se vlastní jezdecktvu příliš vzdalovalo do nepřátelského tylu, neboť obratný soupeř mohl toho využití také i v svůj prospěch!

Přestaneme na těchto několika příkladech, které snad dostatečně osvětlují význam raidu ve válce Severu proti Jihu, a pozastavíme se nyní trochu podrobněji u jezdeckých podniků podobného druhu ve válce rusko-japonské 1904—1905.

III.

Prvním raidem se strany Rusů byl známý nájezd gen. Miščenka na začátku r. 1905, tak zvaný „raid na stanici Inkou“.

Bylo to v době, kdy se oba soupeři po bitvě na řece Šaho připravovali k dalším rozhodným bojům a obě armády protivníků stály přímo proti sobě.

Po neustálých neúspěších v r. 1904 nebyl morální stav ruské armády na výši, autorita vrchního velitele byla otřesena, samo Rusko a jeho veřejné mínění chtělo rozhodné činy... Generální ofensiva zamýšlená Kuropatkinem byla neustále odkládána pro nehotovost tylu (organisace zásobování) a hlavně vzhledem k očekávaným posílám, které ještě byly na cestě ze Sibiře a z Evropského Ruska. Avšak k povzbuzení pokleslého ducha armády a národa bylo přece co nejdříve podniknouti nějakou větší akci, alespoň s využitím převahy vlastního jezdeckta nad nepatrným jezdecktvem Japonců.

V polovině listopadu nařídil proto vrchní ruský velitel všem velitelům kozáckých divisí, aby předložili návrh na nejvhodnější provedení většího nájezdu do nepřátelského tylu. Toto nařízení gen. Kuropatkina rychle proniklo do celé armády a stalo se předmětem hovorů a dohadů, jež neušly uchu bdělého nepřítele, který, využívaje své rozsáhlé zpravodajské sítě, mohl sledovati tyto velmi nebezpečné přípravy Rusů!

Gen. adjutant Miščenko, osvědčený velitel samostatné Zabajkal-

ské kozácké brigády, předložil vrchnímu veliteli rovněž svůj návrh, v kterém doporučoval dvě možnosti raidu k zničení komunikací Japonců, a to s obchvatem levého nebo pravého křídla japonského. Druhá varianta byla však pro neschůdnost terénu, zvláště v zimním období, skoro nemožná.

Gen. Kuropatkin schválil návrh Miščenkův a svěřil mu sestavení zvláštního jezdeckého sboru, který měl tuto mimořádně důležitou akci vykonati.

Ale i štáb armády sám houževnatě pracoval o přípravách tohoto podniku, při čemž dospěl k názoru, že takový raid může mít jen tehdy význam, když bude spojen s ofensivou na frontě; jinak že se dá nepříteli neomezená možnost snadno takovýto nájezd likvidovati, poněvadž může k tomu použití konečně i vojsk stažených z nečinné právě fronty.

Také pád pevnosti Port Arturu a uvolnění celé 3. japonské armády gen. Nogiho, která mohla již v brzké se objeviti na hlavním bojišti, donutil Kuropatkina, aby si pospíšíl s ofensivou na frontě, aby žádoucí rozhodnutí padlo ještě před příchodem armády Nogiho. K podpoře úspěchu na bojišti bylo rozhodnuto ihned podniknouti velký raid s úmyslem:

1. povzbuditi ducha a náladu vlastní armády,
2. způsobiti materiální ztráty nepříteli a působiti na jeho morální stav,
3. zdržeti postup uvolněné 3. japonské armády na bojišti.

Gen. Miščenko dostal však dosti nejasný úkol od vrchního velitele. Bylo mu nařízeno: proniknouti nepozorovaně podél levého nepřátelského křídla do jeho týlu, zničiti japonské trény, skladiště, železniční mosty a zvláště „pamatovali“ na velké zásobovací středisko u nádraží Inkou. Miščenkově bylo důvěrně oznámeno, že krátce po jeho návratu bude zahájena všeobecná ofensiva na frontě..

Jak tedy vidíme, nedostal velitel, určený pro tak důležitou akci, zcela jasný úkol a zůstal pod dojmem zvláštní důležitosti skladiště u inkou, která v té době jako zásobovací středisko neměla již zvláštního významu, poněvadž přístav zamrzl a veškerá doprava Japonců se děla po jediné železniční trati z Dalního přes Tašičau do Laojanu (viz náčrt čís. 1.). Zvláštní důraz na tuto jedinou železniční trať nebyl kladen, ačkoliv její důkladné zničení mohlo snadno ochromiti zásobování a odsun celé japonské armády, jakož i zdržeti nejméně o 14 dní příchod armády Nogiho.

Podmínky pro raid byly celkem velmi příznivé. Terén příhodný, dostatek dobrých komunikací, do jisté míry lhostejnost obyvatelstva k soupeřícím armádám a hlavně dostatek místních zdrojů pro zásobování lidí a koňstva; byl jen nedostatek vody. Nepřítel měl slabé a nečetné jezdeckto, takže nějakou rychlou protiakci nebylo lze očekávati. Ochrana železniční trati byla zabezpečena jen záložníky starších ročníků, což bylo také určitou výhodou při podniku Miščenkově.

Osobnost samého gen. Miščenka byla v armádě velmi populární; byl to rozhodný, bystrý, samostatný generál, který se nebál odpovědnosti, rychle se vyznal v každé situaci a byl při tom znám svou osobní udatností. Jako dělostřelec neměl však dostatečných zkušeností ve vedení větších jezdeckých mas, zvláště v tak komplikované situaci, jaká obvykle bývá při nájezdech do nepřátelského týlu. Měl jednu velkou vadu: nepěštoval a ani nepodporoval iniciativu svých

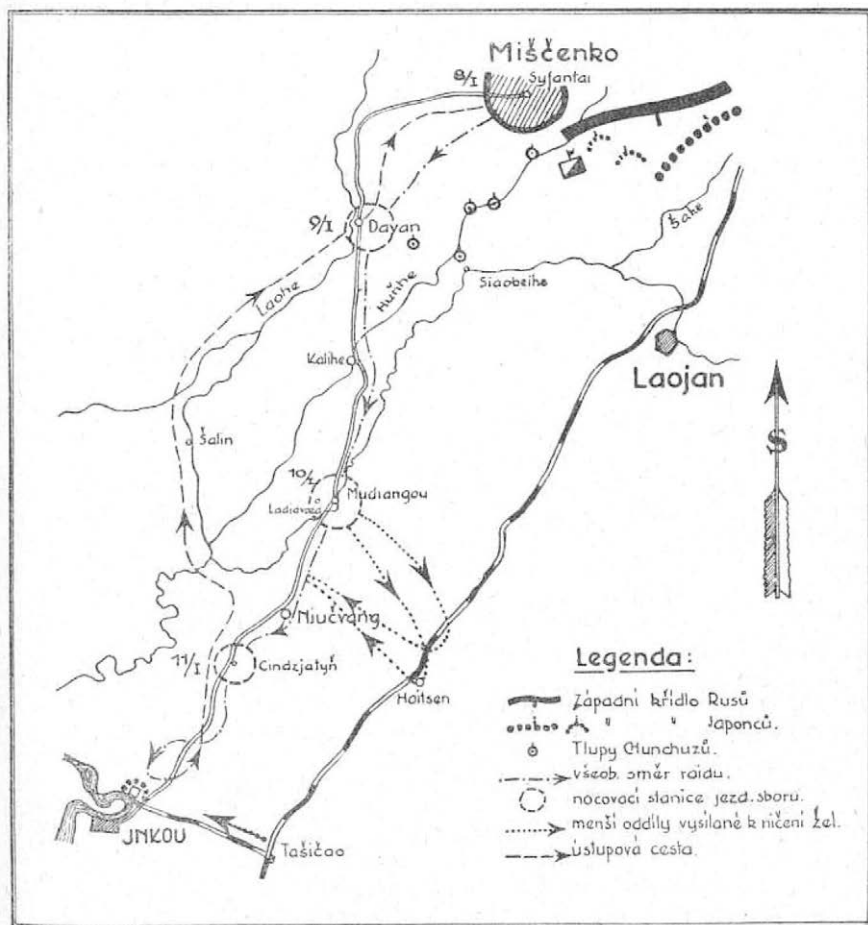
podvelitelů a příliš zasahoval do přímé kompetence svých podřízených.

Jeho sbor byl sestaven ad hoc z nejrůznějších jezdeckých a dělostřeleckých jednotek; měl dohromady 15 samostatných útvarů, které

Raid

gen. Miščenko na st. Jnkou
v lednu 1905.

Náčrt č. 1.

nikdy před tím spolu nepracovaly, jejichž velitelé se navzájem neznali, všem scházely potřebný training pro větší námahu, jakož i náležitá průprava a výcvik.

Tento kombinovaný sbor měl přes 70 eskadron, 22 děl, 21 sapérů a 1500 soumarů se zásobami, dohromady kolem 7500 jezdců.

Zajímavá jest otázka trénů. Američané nebrali s sebou při svých nájezdech téměř žádný trén; zásobovali se výhradně z místních

zdrojů. Jen tato okolnost zbavovala je starosti o zásoby, jakož i umožňovala jim konati přímo neuvěřitelné denní pochody (až 120 km během 24 hodin).

Do otázky trénů zasáhl však osobně gen. Kuropatkin, který nařídil Miščenkovi, aby vzal s sebou nejméně 5 transportů (vozatajských kolon) s pícninami na 5 dní a proviantem pro veškerý sbor na 7 dní. Ovšemže tento ohromný trén vyžadoval zvláštní ochrany vzhledem k tlupám Chunchuzů, kteří byli postrachem hlavně zásobovacích středisk a trénů obou soupeřů, jakož i zpomaloval postup vlastního jezdeckta, od kterého se vyžadovala pohyblivost a značné denní výkony.

Znaje tyto nevýhody, byl gen. Miščenko osobně proti jakémukoli trénu, avšak netroufal si odporovati přímému nařízení vrchního velitele a tak se již předem zřekl nejdůležitějšího prvku každého jezdeckého nájezdu — pohyblivosti a volnosti jednání.

Samo provedení raidu zůstává daleko za výkony Američanů v severoamerické válce 1861—1865 a nepřineslo Rusům ani ve smyslu vojenském ani morálním tak toužených výsledků.

Tato jezdecká masa opustila prostor Syfantai 9. ledna, postupovala čtyřmi oddělenými proudy ve všeobecném směru na Kalihe a po dosažení prostoru Davan přenocovala. Trén, který postupoval jako samostatný proud, se neosvědčil již první den pochodu; pohyboval se velmi pomalu (2½ km za hodinu), dokonce i bloudil a dorazil do Davanu již v noci. Bylo tedy zřejmé, že veškerý trén jest jen přítěží sboru. Miščenko uvažoval již o jeho vrácení, avšak na druhé straně nechtěl zeslabovati svůj sbor potřebným doprovodem trénu a rozhodl se přece si jej ponechati.

10. ledna byl postup sboru neustále brzděn jezdeckými tlupami Chunchuzů a slabší japonskou pěchotou (1. rota)! Japonské velení ještě nemělo podrobných zpráv o postupu ruského jezdeckta do svého týlu a vyčkávalo přesnějších údajů o směru jeho postupu.

Téhož dne celý sbor, vyjma několik silných přezvědných oddílů, odeslaných k zničení železniční trati u Haitzen a Tašičao, dosáhl prostoru Ladiavoza-Mudiangu, kde nocoval.

Během noci dostal gen. Miščenko první zprávy o nepříteli: Niučvang jest obsazen 300 Japonci, v samé Inkou je 200, v Haitсену 4000 mužů. Tyto zprávy však neodpovídaly skutečnosti mimo Niučvang, kde bylo skutečně kolem 300 mužů japonské pěchoty; v Inkou bylo 800 mužů, avšak v Haitсену jen slabší železniční ochrana. Miščenko nereagoval na tyto zprávy o nepřátelském učlenění a rozhodl se příštího dne pokračovati v postupu na Inkou, vyhnouti se osadám a vystříhati se srážek s nepřítelem.

Mezitím co se prováděl tento hlemýžď „nájezd“, dosáhly jednotlivé přezvědné oddíly železniční trati, nepatrně ji poškodily a způsobivše vyšínutí jednoho japonského vlaku z kolejí, připojily se k svému sboru. Tyto destrukce byly však nepatrného rázu, takže během 6 hodin byla trať Japonci znovu opravena.

Gen. Miščenko zamýšlel odeslati 11. ledna od Niučvangu nové oddíly jezdeckta k zničení trati, avšak k tomu nedošlo. Teprve 12. ledna po půlnoci byly odeslány dvě eskadrony s úkolem zničit trať severně od Tašičao, avšak tento oddíl pravděpodobně zbloudil, poněvadž trať vůbec nenašel a ráno se vrátil zpět. Teprve další oddíly, vyslané v téměř směru a za tímž účelem, poškodily kolejnice sev. od Tašičao a přerušily železniční spojení mezi Inkou a Tašičao.

Neustálý postup ruského jezdecktva však již silně zneklidňoval štáb maršála Oyamy, kde se předpokládalo, že ruské jezdectvo je zesíláno pěchotou. Teprve když došly přesné zprávy o složení Miščenkova sboru, bylo rozhodnuto odeslati od 8. p. divise, rozložené v prostoru stanice Jantaj (sev. vých. od Laojan), 3 pěší prapory do prostoru Inkou k brzdění dalšího pronikání ruského jezdecktva. Stanice Inkou, která se již začala opevňovati v listopadu 1904 (tehdy již docházely první zprávy o připravovaném raidu), se horečně připravovala k odporu.

11. ledna večer dosáhl ruský jezdecký sbor Cindzjatyně a byl již vzdálen od svého cíle jen 25 km. Během tří dnů urazil tedy Miščenkův sbor 90 km, což bylo i jednou z příčin neúspěchu celého podniku, poněvadž jakékoli překvapení bylo již nemožné.

12. ráno rozhodl se gen. Miščenko vyplniti svou, jak se domníval, hlavní úlohu, t. j. zničení zásobovací středisko Inkou.

Celý manévr k zničení Inkou byl založen na mylném předpokladu o slabosti japonské osádky a o možnosti překvapení, a proto se ani samé přípravě a vedení hlavního útoku nevěnovala téměř žádná pozornost. K hlavnímu útoku byla sestavena zcela improvizovaná útočná skupina v síle 15 eskadron od různých pluků (po jedné eskadroně od každého pluku) a 4 samostatných přezvědých oddílů, vše pod velením plk. Charonova. Útok měla chrániti z východu zvláštní skupina plk. Šuvalova v síle 5 eskadron, jejímž hlavním úkolem však bylo přerušiti železniční spojení mezi Tašičao a Inkou. Dalšíh 15 eskadron pod velením gen. Stojanova mělo demonstrovati na západě a chrániti útok hlavní skupiny ze západu. Gros jezdeckého sboru (více než 42 eskadron) zůstávalo v záloze!

Tedy proti osádce Inkou, která již měla 1000 lidí, mělo útočiti jen asi 1100 opěšalých jezdců, mezitím co hlavní síly sboru (gen. Telešov, Samsonov a Abramov) zůstávaly v nečinnosti. Útok měl býti připraven veškerým dělostřelectvem po dobu celé hodiny. Zahájen měl býti útok za tmy.

Avšak plk. Šuvalov, který měl za úkol chrániti vých. bok útočící skupiny a přerušiti trať mezi Tašičao a Inkou, se opozdil a teprve v 17 hodin dosáhl železniční trati, kdy zrovna se objevil japonský vlak, který vzl pěchotu (700—800 mužů) do Inkou. Protože trať nebyla ještě přerušena, nemohl již zabrániti tomuto pohybu nepříteli, čímž se stalo, že osádka Inkou byla v posledním okamžiku značně zvětšena a tak svým počtem převyšovala již téměř dvojnásobně útočící skupinu Rusů!

Plk. Charonov ponechav ze své beztoho slabé skupiny 3 eskadrony k ochraně koní, útočil za úplné tmy s hlavním úsilím na hořící skladiště v Inkou, zapálené Japonci a ruským dělostřelectvem. Přes veškeré úsilí a statečnost jednotlivců útočící sled, nejso náležitě veden, brzy se rozptýlil na jednotlivé skupiny, které vesměs narazily na drátěné překážky před nepřátelskými opěrnými body, zastavily se a nemohly dále. Poněvadž žádný druhý sled nebyl, podpora odnikud nepřicházela a byly již velmi citelné ztráty, nařídil velitel útočící skupiny v 21 hod. 40 min. ústup. V touž dobu dostal gen. Miščenko poplašnou zprávu, že od Tašičao postupuje 5 japonských praporů, a aniž dal přezkoušeti tuto zprávu, nařídil všeobecný ústup sboru a zřekl se jakýchkoli dalších ofensivních úmyslů!

Tak skončil neslavný, ale věhlasný raid Miščenkův na Inkou, který přinesl Rusku jen nová zklamání. Chyby, učiněné jak při organisaci raidu, tak i při samém jeho provedení, jsou příliš nápadné

a není proto potřeba u těchto různých nedopatření a zásadních omylů podrobněji se zastavovati. Jsou to většinou těžká prohřešení proti základním zásadám válečného umění.

Ztráty Rusů během celé doby raidu byly 408 důstojníků a vojnů a 158 koní, ztráty nepřítele jak na lidech, tak i na materiálu byly zcela nepatrné (několik zničených skladů a trénů).

Největší však úhonu utrpělo ruské jezdecko ve smyslu morálním, ježto Japonci vycitili sami jeho slabost, inertnost a nerozhodnost a hlavně nevalnou kvalitu jeho velitelského sboru.

Na druhé straně japonské velení projevilo při tomto nájezdu nepřátelského jezdeckva do svého týlu značný klid a podniklo jen skutečně nejnnutnější opatření, ačkoli taková jezdecká masa mohla způsobiti japonské armádě nedozírné škody.

Druhý raid byl podniknut Rusy před velkou mukdenskou bitvou v době, kdy se již třetí japonská armáda soustřeďovala v prostoru Siaobejhe záp. od Laojanu, tedy na levém křídle celé japonské sestavy. Protože Rusové neměli přesných zpráv o místě a hlavně o u členění této nové armády, nařídil gen. Mylov, zatímni velitel 2. ruské armády, svému armádnímu jezdeckvu s gen. Rennenkampfem²⁾ v čele proniknouti do prostoru Siaobejhe a pak i k samému Laojanu s úkolem, zjistiti situaci levého nepřátelského křídla. Podle zpráv, které mělo ruské vrchní velení, koncentrovala se 3. armáda za středem.

Na základě tohoto rozkazu obešel gen. Rennenkampf se svými 54 eskadronami jezdeckva 14. února levé japonské křídlo, které pozitivně zjistil na vých. břehu řeky Huňho. Při dalším pronikání do japonského týlu měl již skutečně možnost zjistiti přítomnost téměř celé 3. armády na nejzazším japonském křídle, avšak již ráno 16. února dostal rozkaz od velitele armády ihned odeslati z počtu své jezdecké skupiny celou brigádu zpět k ochraně železniční trati ohrožené Japonci ve vlastním týlu. Rozhodl se tedy ukončiti svůj nájezd a vrátiti se se zbytkem svého sboru zpět. Téhož dne večer musil odeslati k ochraně vlastní trati ještě další jezdeckou brigádu.

Tak skončil i druhý nájezd Rusů, jehož účelem bylo provéstí bojovou rekognoskaci v týlu japonských vojsk.

Příčinou náhlého odvolání Rennenkampfova jezdeckva bylo náhlé poškození železničního mostu Japonci v hlubokém týlu ruské armády v noci na den 12. února a to u stanice Fandziatuň (náčrt 2.). Tento fakt sám — přítomnost Japonců v hlubokém týlu, jakož i ohrožení jediné železniční trati, životní to tepny celé ruské armády, neobyčejně se dotkl ruského velení a zhoubně působil na morální stav jak samého gen. Kuropatkina, tak i jeho okolí.

Rozhodnutí vrchního japonského velení provéstí nájezd do ruského týlu stalo se ihned, jakmile došly přesné zprávy o chystaném raidu gen. Miščenka, tedy ještě v prosinci 1904. Úkolem raidu bylo poškození železniční trati v hlubokém ruském týlu, aby tím bylo dosaženo:

1. brzdění příjezdu nových posil na bojiště,
2. působení na morální stav protivníka,
3. hlavně však, aby Rusové byli donuceni zeslabiti svou frontu a zesíliti své strážní oddíly na trati.

Japonci nedisponovali, jak již bylo řečeno, četným jezdeckvem a mohli postavit jen velmi nepatrné oddíly k provedení nájezdu do

²⁾ Později velitel 1. ruské armády ve světové válce.

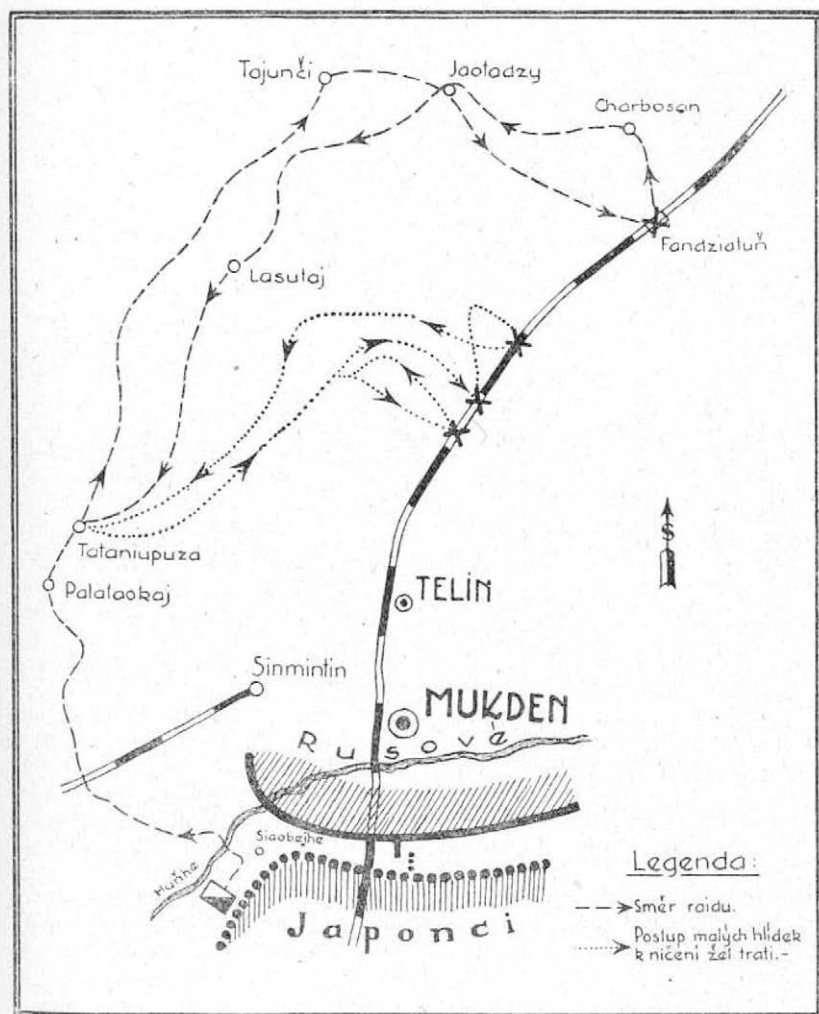
neprátelského týlu. Avšak japonské velení věnovalo přípravě raidů mimořádnou pozornost. Zvláštní zřetel byl obrácen na výběr důstojníků, mužstva i koní, kteří měli se nájezdu účastnit; aby bylo

Raid

majora Naganumy na st. Fandzialuň

v lednu - březnu 1905.

Náčrt čís. 2.

zajištěno překvapení, bylo rozhodnuto postupovati zásadně jen v noci, což ovšem vzhledem k vzdáleným cílům, které tyto oddíly dostaly, vyžadovalo dlouhého trvání těchto jezdeckých podniků. Na těchto podkladech byly postaveny dva samostatné jezdecké oddíly.

První oddíl v síle 160 jezdců pod velením majora Naganumy odešel do ruského týlu 9. ledna ve směru Siaobejhe a 10. ledna dostal od svých hlídek hlášení o postupu ohromných mas Rusů do týlu vlastní armády, takže se musil ihned ukrýti, aby nebyl velkou přesilou nepřítele zničen. Byl to jezdecký sbor Miščenkův, který v touž dobu zahajoval svůj velký raid na Inkou.

Teprve 11. ledna pokračoval Naganuma v svém postupu ve směru severozápadním a 18. ledna dosáhl po nočních pochodech, při velkém nedostatku potravin a krmiva, Palataokaj. Zde teprve si utvořil jakýsi zásobovací trén na rekvirovaných vozech a postupoval Mongolskem dále, jsa ohrožován jen Chunchuzy, kteří přepadávali jeho zásobovací trén.

30. ledna dosáhl Tajunči, pronikl tedy více než na 300 km do ruského týlu, při tom úplně nepozorován od nepřítele. Zde se rozhodl odpočinouti si a vykonati důkladné přípravy k poškození železniční trati, od které byl vzdálen již asi 150 km.

Po týdenním odpočinku pokračoval major Naganuma v postupu směrem na stanici Fandziatuň. 11. února pozdě večer byl již několik kilometrů od svého cíle; utvořiv si jakýsi plán manévru, ježto věděl, že most je důkladně strážěn, vydal poslední rozkazy pro přepad trati.

Ve 3 hod. 30 min. ráno 12. února provedl překvapující útok na most, strážžený strážným ruským oddílem v síle 42 mužů, a po krátkém boji podařilo se mu stráž zahnatí a most částečně poškoditi. Na štěstí pro Rusy nebylo poškození mostu vážné a po 17hodinové práci byl most znovu úplně způsobilý k používání.

Nyní však měl major Naganuma naspěch, protože určitě věděl, že bude pronásledován. Aby znesnadnil své pronásledování, rozhodl se udělati dosti velkou okliku a táhl nejprve ve směru severozápadním na Charbosan, pak na západ a 14. února byl již v Jaotadzy. Zde se však střetl s ruským jezdecktvem, které mu přehradilo ústupovou cestu.

Byl to jezdecký oddíl rytmistra Linického v síle 4 eskadron s 2 děly, který byl vyslán vrchním velitelstvím 10. února k mongolským hranicím, t. j. ihned, jakmile se dovědělo o přítomnosti japonského jezdeckva v blízkosti železniční trati. Rozhodný boj, který svedly obě jezdecké skupiny, nedopadl však ani zde v prospěch Rusů. Nehledě na přesilu, kterou měli Rusové, a na absolutní fyzickou vyčerpanost Japonců, podlehl nepříteli a zanechavše dokonce 1 dělo, musili rychle ustoupiti. Rytmistr Linický hlásil však ruskému velitelství, že se střetl s nepřátelskou přesilou, kterou odhadoval na 4 eskadrony, 4 roty pěchoty na koních (!), 4 děla a 3000 jízdních Chunchuzů!...

Po tomto nenadálém, ale úspěšném boji pokračoval Naganuma v svém ústupu a dosáhl 4. března Tataniupuzy. Odtud odeslal 2 silné hlídky k železniční trati s úlohou znovu přerušiti tuto trať severně od Telinu, kterážto destrukce byla s úspěchem provedena. Avšak i toto poškození trati bylo v brzku opraveno, takže Japoncům se konec konců nepodařilo přerušiti na delší dobu ani jedinou železniční trať v ruském týlu, což mohlo míti vzhledem k bitvě pod Mukdenem, která se právě rozpoutala a byla pro Rusy neúspěšná, pro Rusko katastrofální následky.

Nepodařilo se tedy Japoncům uskutečnit první úlohu, danou Naganumovi, a to důkladné poškození železniční trati a tím i brzdní příjezdu čerstvých ruských posil na bojiště; za to však dal tento

nájezd Japoncům ve smyslu psychologicko-taktickém přece ohromné výsledky (druhá a třetí úloha raidu).

Jakmile se štáb Kuropatkinův dozvěděl o přepadení st. Fandziatuň v svém hlubokém týlu, přišel definitivně o svůj beztoho již oťesený klid. Spousta různých domněnek, zprávy vyzvědačů, nesprávné hlášení rytmistra Linického a p. uváděly ruské velení do opravdového zmatku. Věřilo všem nadmíru zveličeným a svrchovaně pesimistickým a panickým zprávám svého týlu, který všude „viděl“ spousty nepřátelského jezdeckta, řítícího se na jedinou železniční trať!...

Počítalo se proto vážně, že tato jediná zásobovací tepna armády může být každým okamžikem zničena, a bylo proto vrchním velitelstvím rozhodnuto co nejrychleji zesílit tyl na újmu fronty.

Mimo odvolání gen. Rennenkampfa, který, jak již bylo podotčeno, konal v této kritické době svůj strategický raid za levé nepřátelské křídlo, kdy jeho jednotky po částech byly postupně odesílány na sever proti domnělým 10.000 Japoncům a 20.000 Chunchuzů,³⁾ ohrožujícím železniční trať, byly odeslány z fronty ještě další pěší, jezdecké a dělostřelecké oddíly za týmž účelem!

Dohromady bylo staženo z fronty 12 pěších praporů, 42 eskadron, 36 děl a kolem 10.000 mužů zrovna dorazivší posily. Byla tedy v rozhodný okamžik mukdenského boje ruská fronta ochuzena o 20.000 vojáků a 36 děl!...

Takové byly morální a taktické následky raidu nepatrného oddílu o 160 mužích, který přišel sám téměř o polovinu svých lidí, o své důstojníky a úplně vyčerpaný po 80denním pobytu v ruském týlu připojil se k své vítězné armádě.

Druhý japonský jezdecký oddíl pod velením majora Hasegavy měl jen 103 mužů. Měl obdobný úkol jako Naganuma, avšak prošel ještě více na sever a mínil se dostat až do Charbina, kde se sbíhaly veškeré niti armády a zápolí.

Charbin byl základní basí celé ruské fronty, jakož i veledůležitým politickým centrem. A k tomuto centru, přeplněnému různými úřady a ústavy, nemocnicemi a dojíždějícími záložními jednotkami, byly upřeny zraky Hasegavy, velitele 103 vyhladovělých a vyčerpaných jezdců...

Raid Hasegavův byl prozrazen později nežli raid Naganumy. Hasegava přepadává po první trať 18. února u stanice Jaomyň asi 90 km severně st. Fandziatuň. 20. února přešel přes řeku Sungari, avšak dozvěděl se o postupu většího oddílu kozáků proti sobě, rozhodl se k ústupu. Tím se končí činnost tohoto jezdeckého oddílu, kterému se již nepodařilo přepadnouti trať a který jsa neustále pronásledován kozáky byl nucen hledati v rychlém útěku záchranu. Po plných 58 dnech raidu připojil se oddíl Hasegavův, máje jen nepatrné ztráty, k své armádě.

Dalším raidem, který stojí za zmínku, byl raid plk. Hillenšmidta, který se 4 eskadronami byl odeslán do týlu Japonců s úkolem zničiti velký železniční most mezi Haitsem a Tašičao (náčrt 3). Byla to ve skutečnosti odvěta za most, poškozený Japonci u Fandziatuň, protože tento raid byl nařízen ihned, jakmile došly ruského velení poplašné zprávy o japonském přepadu železniční trati ve vlastním týlu.

Plk. Hillenšmidt chápal velmi dobře význam překvapení, jakož

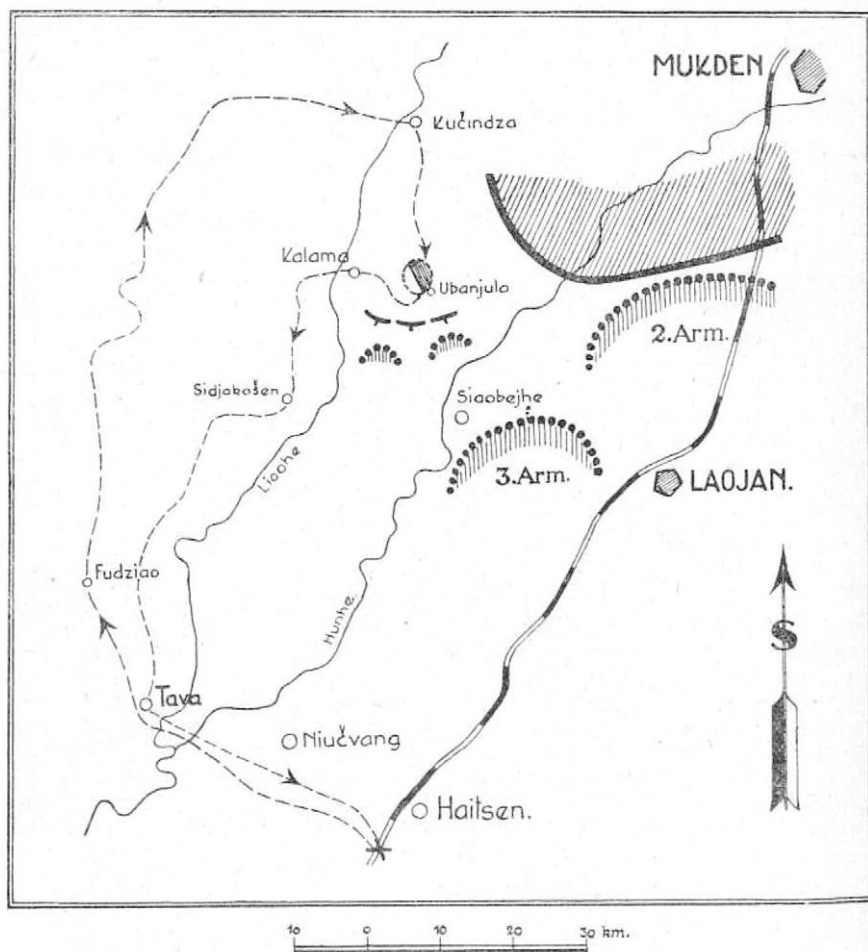
³⁾ Podle zpráv týlu a vyzvědačů.

i co nejrychlejšího pohybu a na těchto dvou prvcích založil celý svůj podnik. Veškeré přípravy vykonal v absolutní tajnosti, takže Japonci neměli ani nejmenšího tušení o novém nájezdu ruského jezdeckta. Za úplné noci v 1 hod. 18. února opustil Hillenšmidtův oddíl Uban-

Raid

pluk. Hillenšmidta na Haitsen
v únoru 1905

Náčrt čis. 3.

julu, nepozorovaně vyhnul se oběma křídům (vlastnímu a japon-skému) předních stráží a postupoval mimo lidská obydlí, aby podnik byl co nejdéle utajen před nepřítelem.

Šel směrem přes Kalamu na Sidjakošen—Tavu, jižněji od Niučvangu na Haitsen. Po těžkém a únavném pochodu dospěl již k večeru 20. února do okolí Haitsenu, kde v noci přepadl ochranu želez-

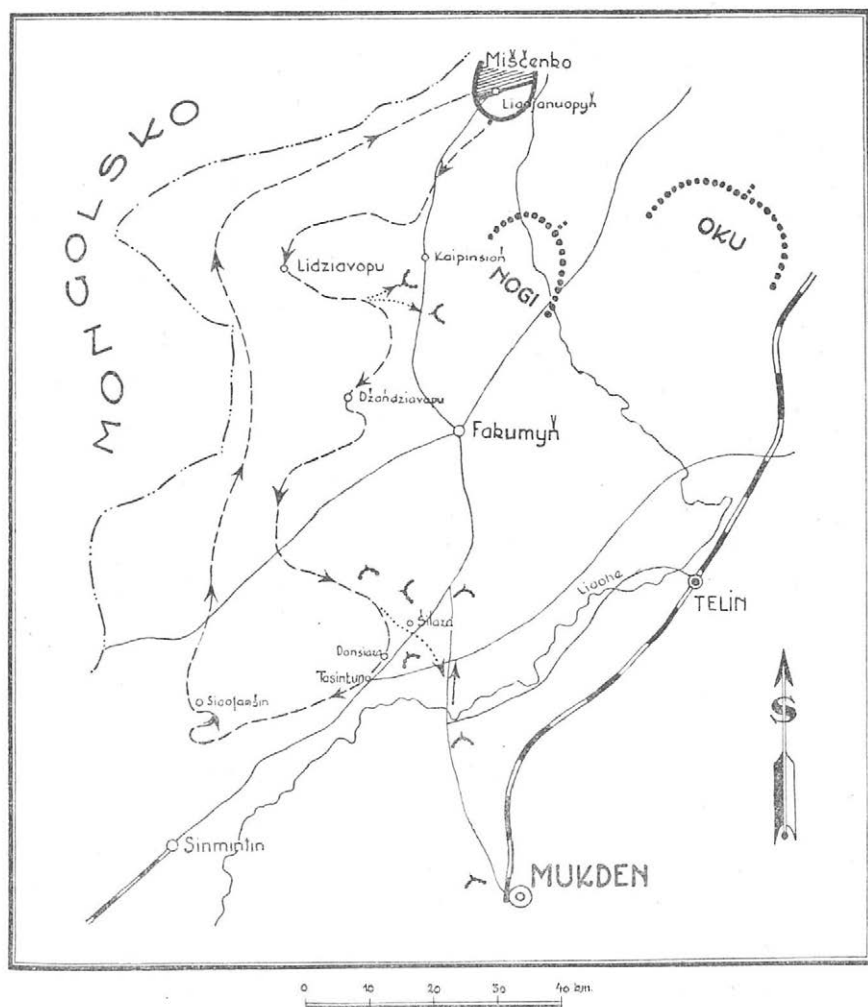
ničního mostu jižně od Haitseu, rozprášíl ji a sám most vyhodil do povětří.⁴⁾

Ve 4 hod. 21. února zahájil Hillenšmidt zpáteční cestu.

Raid

gen. Miščenbo na Fakumyn
v květnu 1905.

Náčrt č. 4.

Dobře věděl, že bude pronásledován, a proto se pohyboval velmi rychle. Jeho denní výkony byly skutečně rekordní; tak na ústupu již v první den dělá 130 km během 26 hod. Přes to se však již 21.

⁴⁾ Jak se později ukázalo, ani tento most jako u Fandziatuň nebyl poškozen tak důkladně, aby měl nějaký vliv na průběh válečných operací. Japonci jej dosti rychle opravili.

února střetl jeho oddíl s několika japonskými oddíly, které mu důkladně uzavřely veškeré ústupové cesty na sever. Musil neustále manévrovat, vyhýbat se na západ a po 100 kilometrovém pochodu bez zastávky dosáhl ve 2 hod. ráno 23. února Kučindzy. Téhož dne se připojil k vlastnímu levému křídlu, vykonav dohromady 370 km (asi 75 km denně).

Byl to skvělý výkon ruského jezdeckta, který může být jak svou přípravou, tak i provedením skutečným vzorem; avšak ani tento raid neměl ani zdaleka těch následků, kterými se mohl honositi raid majora Naganumy.

Posledním raidem ve válce rusko-japonské byl tak zvaný Faku-mynský nájezd gen. adj. Miščenka, provedený v měsíci květnu 1905 do japonského týlu (náčrt 4).

Tento raid do jisté míry odčinil neúspěch Miščenkův při nájezdu na Inkou a může být považován za částečnou rehabilitaci ruského jezdeckta. Toto jezdeckto, jak víme, s malými výjimkami úplně zklamalo, zvláště po mukdenské porážce, kdy zmizelo z bojiště, ponechávajíc vlastní demoralisovanou a ustupující pěchotu svému těžkému osudu.

Po zdrcující porážce Rusů u Mukdenu podařilo se Rusům, ovšem s ohromnými ztrátami, vyrvat se z japonských kleští a ustoupiti na sever bez zastávky na talinských opevněních přímo do připravených sypinhajských posic asi 150 km od Mukdenu. Těchto posic dosáhla ustupující armáda ke konci měsíce března.

16. března byl gen. adj. Kuropatkin odvolán a vrchního velení se ujal dosavadní velitel 1. armády gen. Liněvič.

Ruská armáda byla prozatím neschopna větších bojů a konečně očekávajíc příchodu čerstvých posil z Ruska, zreorganisovala se a zesilovala své nové postavení. Japonci, kteří měli v mukdenské bitvě ještě těžší ztráty než Rusové, nemohli do důsledků využití svého vítězství, nepronásledovali poraženého nepřítele a po dosažení všeobecného prostoru sev. od Telinu dále nepostupovali.⁵⁾

Rusům běželo nyní o to, aby co možná nejvíc oddálili novou ofensivu nepřítele, zdrželi jej v jeho postupu a tak získali čas k organizaci vlastní fronty a týlu, hlavně však, aby mohli vyčkat příchodu záložních praporů, jež mohly dorazit do Mandžuska teprve začátkem května.⁶⁾ K brzdění postupu japonských armád, k rušení jejich zásobování a organizací týlu, jakož i k získání zpráv o jejich početním stavu a úmyslech, rozhodl se gen. Liněvič k novému velkému nájezdu vlastního jezdeckta do nepřátelského týlu. Novým jezdeckým podnikem chtěl ne na posledním místě povznést pokleslého ducha vlastního vojska, jakož i působiti na morální stav nepřítele, který, nehledě na mukdenské vítězství, byl také citlivě otřesen.

V polovině května začaly docházeti od Číňanů, kteří byli hlavním kádrem ruského zpravodajství, poplašné zprávy o nenadálé ofensivě Japonců. Velitel 2. ruské armády, jenž byl na pravém křídle celé obranné sestavy a jemuž byl podřízen jezdecký sbor generála Miščenka, rozhodl se vrhnouti tento sbor ihned do týlu Japonců, aby tak zpomalil postup Oyamův do té doby, než přijdou posily,

⁵⁾ V této válce prokázalo japonské velení zřejmou nezpůsobilost těžiti z dosažených úspěchů a bylo až příliš opatrné a pasivní, pokud se týká pronásledování nepřítele.

⁶⁾ Ve skutečnosti dojely první vlaky teprve ke konci května.

kteří mohly dorazit mezi 18. květnem a začátkem června. Předním úkolem jezdeckta bylo ničení komunikací, jakož i různých zásobovacích středisk a trénů v japonském týlu.

Hlavními komunikacemi v japonském týlu byly ř. Liaho spojující Inkou a japonskou frontu, lokální železniční dráha z Inkou do Sinmintin a silnice od Sinmintin na Telin a Fakumyň. Hlavní zásobovací střediska byla v Inkou (důležitý přístav), v Sinmintině a Fakumyně.

Gen. Miščenko rozhodl se především proniknouti do Fakumyně — základny to levokřídelní japonské armády gen. Nogiho — a teprve potom postupovati na jih. Minil přepadnouti především blízký japonský týl, znepokojiti jej, donutiti nepřítele k různým bezpečnostním opatřením a tím i k event. odkladu nové ofensivy. Disponoval 54 eskadronami a 3 bateriemi jízdního dělostřelectva (18 děl). K získání co největší pohyblivosti a vzhledem k měkkým cestám zmenšil své dělostřelectvo na pouhá 2 děla od každé baterie; 5 eskadron ponechal k střežení pravého křídla armády.

Z týchž důvodů a vzhledem ke zkušenostem, získaným raidem na Inkou, zřekl se veškerého trénu a vzal s sebou jen zásoby sucharů na 2 dni, čaj a cukr na 10 dní a nejnutnější zdravotnický materiál; veškeré životní potřeby mnil obstarávati z místních zdrojů a z nepřátelských zásobáren. Avšak právě tak, jak při prvním svém nájezdu, nedisponoval ani jedinou podrobnou mapou; byly jen v měřítku 20 verst v jednom palci.

16. května soustředil se Miščenkův sbor v okolí osady Liaojanuopyň, asi 15—20 km sev. záp. od levého japonského křídla a 17. května ráno zahájil svůj postup dvěma proudy se slabším východním proudem po silnici na Kaipinsiaň—Fakumyň. Přísně nařídil vystříhati se bojů a důsledně se vyhýbatí osadám opevněným nepřítelem. Chtěl tak šetřiti sil a získávati čas k nejrychlejšímu co možná přepadení Fakumyně. V svém operačním rozkaze nařizoval: „Vážných bojů s nepřítelem, hlavně v opevněné posíci, se vystříhejte. Uplatňujte hluboké obchvaty; při setkání s nepřítelem ve volném terénu, zvláště s jízdními Chunchuzy, útočte odhodlaně...“

Po 10 kilometrovém pochodu narazily předvoje obou kolon na slabší jezdecké a dokonce i pěší nepřátelské prvky, které na velkou vzdálenost střílely na Miščenkovo jezdecktvo. Pravá (silnější) kolona přepadla nepřátelský trén a zničila jej. K večeru po 45 km pochodu v neustálém dotyku s nepřítelem dosáhl jezdecký sbor osady Lidziajovu, kde přenocoval; byl již v nepřátelském týlu a od Fakumyně byl vzdálen pouhých 40 km.

Sotva začal 18. května postupovat jihových. směrem, již mu bylo odevšad hlášeno o přesunech japonské pěchoty z fronty do týlu, která spěšně začala opevňovati na jih a na západ směrem osady a výšiny v týlu Nogiho armády. Jezdecké jednotky Japonců vyhýbaly se bojům a ustupovaly; v několika případech byly ruským jezdecktvem překvapeny a rozprchly se.

Bylo již možno vycítiti velký neklid v týlu Japonců, kteří, jak se zdálo, byli ruským jezdecktvem skutečně překvapeni. Všude se objevovala japonská pěchota, takže Miščenko byl nucen měniti neustále směr svého postupu. Konečně k večeru dosáhl osady Džandziajovu, kde se spojil se svým východním proudem. Nocoval od svého cíle 12 km. Ráno si netroufal prorazití násilím na Fakumyň, nýbrž, obávaje se vážného boje, rozhodl se proniknouti na hlavní silnici Sinmintin—Fakumyň, a to směrem na Mukden, a zde zničiti

telegrafní a telefonní vedení, jakož i veškeré trény, jež se zde nepřetržitě pohybovaly.⁷⁾

Zničil již několik nepřátelských trénů, zajal 30 nepřátel, zachytil poštu a peníze, dopravované k armádě, a přesně zjistil na levém japonském křídle přítomnost 7. p. divise, patřící armádě Nodzu, která předtím byla ve středu celé japonské sestavy.

20. května pokračoval Miščenko v svém postupu a po delším pochodu musil zasáhnouti do těžšího boje s japonskou pěchotou v opevněné posici. Rozhodným útokem s obchvatem jejího křídla donutil pěchotu ustoupiti; z větší části byla zničena, 2 japonské těžké kulomety padly do rukou kozáků.

Mezitím, co se v prostoru Šilaza bojovalo, pronikl jeden jezdecký pluk na silnici, kde zničil telegrafní vedení a přepadl velký japonský trén (800 vozů), pohybující se k frontě. Ochrana trénu byla porubána, veškeré zásoby spáleny. V brzku se však střetl s celým nepřátelským praporem a ustoupil k svému sboru.

Odpoledne, pokračuje v postupu na jih, narazil jezdecký sbor znovu na silné japonské opevnění u vesnice Donsiaza a Tasintuň. I tyto odpory po delším boji byly zdolány a zajato 135 příslušníků 49. pěšího japonského pluku.⁸⁾

Po tomto boji znovu mění Miščenko směr svého postupu a jde na jihozápad místo na jihovýchod. Mínil, že již nemůže dále proniknouti a hlavně se obával, že veškeré cesty k ústupu mohly mu býti snadno odříznuty. Měl již 150 raněných, kteří ztěžovali jeho postup; vlastní koně byli již opotřebováni. Přenocovav v Siaofanšin zahájil proto 21. ústup na sever a 24. května po 300 km pochodu připojil se k vlastní armádě.

Vlastní ztráty: 13 důstojníků a 174 kozáků. Ztráty Japonců: na zajatých 5 důstojníků, 234 vojáků a kolem 500 mrtvých a raněných. Kromě toho byly vzaty 2 kulomety, 200 koní a zničeno několik nepřátelských skladišť a trénů. Přes to, že gen. Miščenko i v tomto raidu projevils jistou nerozhodnost a netroufal si alespoň s menšími oddíly proniknouti hlouběji a hlavně dále na východ do nepřátelského týlu, měl tento nový nájezd značný psychologický význam pro obě bojující strany. Japonci byli značně znepokojeni o svůj týl a musili neustále zesilovati své četné opěrné body podél všech komunikací, které mohly býti každým okamžikem znovu ohroženy; Rusové pozvedli svého ducha, který po nové námořní katastrofě — zničení celé 2. ruské eskadry 27. května admirálem Togo — musil býti přímo uměle udržován alespoň na minimální výši.

Fakumyňský nájezd gen. Miščenka byl nepatrným úspěchem ve smyslu strategicko-taktickém, avšak uvědomíme-li si, že během celé války ruská branná moc neměla štěstí a jedna rána stíhala druhou ještě těžší, nutno uznati, že tento raid byl jakýmsi zábleskem v tmavé bouřlivé noci.

Dosáhlo-li ruské vrchní velení hlavního účelu raidu, zadržení nové japonské ofensivy, těžko souditi. Až do uzavření míru 29. srpna

⁷⁾ Tato silnice — jedna z nejhlavnějších zásobovacích tepen — byla velmi důkladně Japonci střezena. Všechny osady podél této silnice byly opevněny a obsazeny menšími pěšími jednotkami s těžkými kulomety.

⁸⁾ Nepodařilo se mi zjistiti pozdější osud zajatců. Není pravděpodobné ani technicky možné, aby Rusové je vozili s sebou; na druhé straně však těžko předpokládati, že by je po odzbrojení propustili. Odesílati je k vlastní armádě rovněž nebylo možné!

zůstali Japonci v defensivě, podnikající jen menší akce, nemající strategického významu. (Příště dále.)

Gen. bjv. rus. gšt. P. RJABIKOV:

Ruská zpravodajská služba v rusko-japonské válce roku 1904—1905.

(K 25. výročí vypuknutí války.)

Úvod.

Od vypuknutí rusko-japonské války uběhlo již 25 let. V historii to není dlouhá doba, ale podle toho, co během ní vytrpěly národy, které na svých bedrech musily nésti tíhu světové války, zdá se tato doba velice dlouhou.

Světová válka, ještě tak živá v paměti účastníků a dosud nevyužitá ani politicky ani hospodářsky — svým ohromným světovým významem jaksi zastínila všechny předcházející války a zmenšila o ně zájem.

Zvláště v oboru zpravodajství vynesla světová válka na povrch nové dokonalé technické prostředky zpravodajství, znovu jasně ukázala velký význam zpravodajské služby, donutila všechny armády, které se zúčastnily války, aby věnovaly co největší pozornost zpravodajské službě, jež nezbytně provází každou vojenskou operaci.

Ačkoli však technika zpravodajství učinila veliký krok kupředu, zůstaly jeho zásady celkem tytéž, jako v době rusko-japonské války, prošeďše jen jistým vývojem v souvislosti s vývojem techniky, tak-
tíky a použití palby.

Soudím tedy, že zkušenosti z rusko-japonské války ještě po mnohé stránce nepozbyly svého významu, tím spíše, že od té doby se mohly vykrystalisovati v své konečné formě, odrážejíce se na pozadí velikých sice, ale poměrně jednoduchých operací.

V tomto článku chci stručně ukázat organizaci zpravodajství v době rusko-japonské války, opíraje se o oficiální popisy a o své osobní zážitky ve funkci důstojníka zpravodajského oddělení štábu II. „Mandžuské“ armády.

Ježto se zpravodajství ve válce buduje na základech z doby mírové a protože jeho úspěch velice závisí na pevnosti a promyšlenosti mírových základů, začnu s výkladem přípravy Ruska k válce po stránce zpravodajské a připomenu velmi krátce hlavní politické události, které vedly k válce.

I. část.

A. Krátký nástin událostí před rusko-japonskou válkou. (Náčrt 1).

Po obnovení malého zemědělského a vnitřními nesváry rozdíraného Japonska ke konci sedmdesátých let minulého století, počal tento stát rychle vzkvétat, usilovně rozšiřuje intensivní využití přírodních bohatství a rozvíjeje obchod; bylo třeba získati nová odbytíště a nové půdy pro rychle vzrůstající obyvatelstvo, kterému počalo již býti na ostrovech těсно.

V Japonsku se počíná čím dále tím více projevovati snaha po zesílení vlivu na Dalekém Východě; staleté směřování Japonska na